

Viite: VN/12741/2022

Tapahtumateollisuus ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Tapahtumateollisuus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tartuntatautilain määräaikaisten pykälien jatkaminen

Tapahtumateollisuus katsoo, että tartuntatautilain määräaikaisten pykälien jatkoa ei tule nykytilanteessa saattaa voimaan. Asiantuntijoiden arvioiden mukaan laajataan yhteiskunnalliset rajoitukset tai sulkutoimet eivät nykytilanteessa ja korkean tartuttavuuden virusmuunnoksen kohdalla estä viruksen leviämistä. Rajoituksilla ja pelkästään ne mahdollistavan lainsäädännön voimassaololla sen sijaan on laajoja haittavaikutuksia yritysten liiketoimintaympäristöön. Ne lisäävät voimakkaasti epävarmuutta kotimaassa ja heikentäisivät Suomen asemaa kansainvälisessä tapahtumamarkkinassa. Ukrainan sodan vaikutusten vuoksi tapahtumateollisuuden toimialaan ja suomalaiseen elinkeinoelämään sekä yhteiskuntaan laajemminkin kohdistuu tällä hetkellä useita epävakautta lisääviä tekijöitä. Tapahtumateollisuuden toimiala tarvitsee pitkän ja syvän kriisin jälkeen vakautta ja pystyy toimiessaan vahvistamaan sitä myös laajemmin yhteiskunnassa ja kansalaisten keskuudessa.

Nyt esitettyä määräaikaisen tartuntatautilainsäädännön jatkoa perustellaan uudenlaisen virusmuunnoksen tai rokotteiden tehon heikentymisen muodostaman uhkan kautta. Uudenlaiseen virusmuunnokseen, täysin uuteen virukseen tai muihin vielä nykyhetkessä tuntemattomiin skenaarioihin varautumista ei tule tehdä ennakoivasti voimaan saatettavan ja nykyiseen tilannekuvaan perustuvan lainsäädännön kautta.

Mahdollisiin uusiin pandemioihin varautuminen tulee aloittaa ja se tulee toteuttaa laajan ja huolellisen skenaariotyöskentelyn kautta. Asiantuntijoiden erilaisten näkemysten ja ennusteiden päälle rakennettujen skenaarioiden pohjalta tulevaisuuden lainsäädäntöä tulee rakentaa aidossa yhteistyössä yhdessä eri hallinnonalojen ja toimijoiden kanssa.

Tartuntatautilain kokonaisuudistuksen tarve ja tapahtumateollisuuden toimialan asema esitetyssä lakiluonnoksessa

Lakiluonnoksessa todetaan, että tartuntatautilakia tulee uudistaa kokonaisuudessaan. Tapahtumateollisuus ry on nostanut tämän tarpeen esille toistuvasti jo kahden vuoden ajan pykälän 58 § (ns. yleisötilaisuuspykälä) täsmentämisen tarpeiden osalta. Nyt esitetty luonnos ei edelleenkään korjaa tapahtumateollisuuden toimialaan kohdistuvien rajoitusten epäkohtia millään tavalla, sillä luonnos ei esitä pykälän 58 § avaamista ja uudistamista. Pysyvän lainsäädännön uudistustyön pitkäkestoisuus ei ole minkäänlainen peruste olla aloittamatta tätä työtä. Päinvastoin se entisestään korostaa sitä, että tämä työ on aloitettava viimeistään nyt.

Luonnoksessa on kerrottu lakiesityksellä tavoiteltavan toimialojen välistä tasa-arvoa. Tapahtumateollisuuden toimiala on koronaepidemian vuoksi asetetuista viranomaisrajoituksista voimakkaimmin ja pitkäkestoisimmin kärsinyt toimiala. Toimiala on menettänyt kahtena vuonna peräkkäin 70 % kokonaisliikevaihdoistaan, yhteensä 3,1 miljardia euroa. Toimialalle on kohdistunut taloudellisia tukia noin 220 miljoonaa euroa, eli noin seitsemän prosenttia aiheutuneista tappioista.

Esitetty lakiluonnos ohittaa nykyisellään vanhentuneen, epätasällisen ja toimialan vaurioita lisäävän lainsäädännön, siis pykälän 58 § edelleen. Toimialojen välisen tasa-arvon tavoite ei siis toteudu, eikä sitä edes yritetä toteuttaa.

Nykyllänsäädännön käyttökelpoisuus yleisötilaisuuksien rajoittamisessa, koronaepidemian aikana tehtyjen päätösten yhdenvertaisuus ja perusteet

Yleisötilaisuuksiin pykälän 58 § perusteella kohdistuvien viranomaispäätösten osalta laki ei nyky muodossaan ohjeista mitään rajoituspäätösten sisällöstä, päätöksen tekemisen kynnyksestä tai tarkemmasta välttämättömyysharkinnasta. Pykälä ei siis riittävällä tavalla ohjaa tarkkarajaisuuteen, oikeasuhtaisuuteen tai välttämättömyyteen.

Pykälä 58 § ei myöskään tunnista ammattimaista tapahtumaelinkeinoja tai rajoituksista tapahtuma-alan elinkeinonharjoittajille ja työntekijöille aiheutuvia haittavaikutuksia.

Kuluneen kahden vuoden aikana alueelliset ja paikalliset viranomaiset ovat tehneet pykälään 58 § perustuen sisällöltään hyvin vaihtelevia rajoituspäätöksiä ja perustaneet ne alueiden välillä vertaillen hyvin erilaiseen pohjatietoon ja harkintaan. Yhdenvertaisuus elinkeinotoimijoiden kesken ei ole toteutunut, eikä esitetty lakiluonnos luo perustaa olettaa, että tätä pystytään varmistamaan jatkossakaan. Useita hallintopäätöksiä on viety hallinto-oikeuksien tutkittaviksi, mutta tuomioistuinten päätöksiä odotetaan edelleen.

Tapahtumateollisuuden toimiala on sosiaali- ja terveysministeriön ohjaukseen perustuen koronaepidemian aikana myös suljettu kokonaan kahteen kertaan. Ensimmäisen joulukuussa 2020 päättyen toiseksi joulukuussa 2021. Ja uudestaan joulukuussa 2021 päättyen maaliskuussa 2022. Näiden sulkujen aikana ei Suomessa siis järjestetty yleisötilaisuuksia lainkaan, koska tapahtuma-alan elinkeinonharjoittaminen oli täysin

kiellettyä. Silti molempina ajanjaksoina koronatartuntojen määrä Suomessa jatkoi kasvamistaan usean viikon ajan. Terveysviranomaiset eivät ole esittäneet dataa yleisötilaisuuksien roolista koronatartuntojen merkittävänä lähteenä Suomessa. Sen sijaan terveysviranomaiset ovat julkisestikin todenneet, ettei tällaista dataa ole olemassa tai ettei sitä ole edes pyritty keräämään.

Toimialan kuuleminen lainsäädäntöä ja rajoituksia valmisteltaessa, rajoitusten haittavaikutukset toimialalla

Tapahtumateollisuuden toimialalla toimii yli 3000 yritystä, toimiala työllistää täydellä volyymilla toimiessaan lähes 200 000 ihmistä vuosittain ja muodostaa 1,2 % Suomen bruttokansantuotteesta. Toimialaa koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa tai toimialan elinkeinotoimintaan kohdistuvia rajoituksia asetettaessa ei ole tehty riittävää tai usein minkäänlaista vaikutusarviointia rajoitusten haittavaikutuksista elinkeinotoiminnalle, työllisyydelle tai laajemmin yleisötilaisuuksien aiheuttamalle taloudelliselle ja henkiselle hyvinvoinnille.

Toimialan keskusjärjestöä ei ole alueellisten viranomaisten toimesta kuultu kuluneen kahden vuoden aikana kertaakaan rajoitustoimenpiteitä suunniteltaessa tai niiden vaikutuksia arvioitaessa. Tapahtumateollisuuden toimiala toimii normaalitilanteessakin jatkuvasti yhteistyössä paikallisten poliisi- ja pelastusviranomaisten kanssa. Silti myöskään näitä viranomaisia ja heille kertynyttä tietoa ja osaamista yleisötilaisuuksien toteuttamisesta ei ole edes kohtuullisissa määrin hyödynnetty alueellisessa ja paikallisessa viranomaisyhteistyössä. Sen sijaan useilla paikkakunnilla on nähty viranomaisten välisiä tulkinnallisia erimielisyyksiä rajoituspäätöksiä ja toimijoiden ohjeistusta koskien, mikä heikentää entisestään toimialan elinkeinonharjoittajien asemaa.

Lakiluonnoksessa todetaan, että rajoitusten lyhytkestoisuus ja täsmällisyys pienentävät niiden haittavaikutuksia. Tämän perusteella lainsäätäjä ei edelleenkään tunnista rajoitusten haittamekanismeja tapahtumateollisuuden toimialalla, missä rajoituksen lyhytkestoisuus ei ole suorassa suhteessa niiden haittavaikutusten keston. Yhdenkin päivän kestävä rajoitus voi pahimmillaan tarkoittaa tapahtuma-alan yrityksessä koko vuoden liikevaihdon menettämistä. Jokaisen rajoituspäätöksen haittavaikutukset ulottuvat tapahtumateollisuuden toimialalla aina vähintään viikkoja, usein kuukausia eteenpäin. Rajoituspäätöksiä on myös toistuvasti annettu aivan viime tingassa, pahimmillaan vain tunteja ennen rajoituksen voimassaolon alkamista, mikä aiheuttaa tapahtumateollisuuden toimialalla massiivisia tappioita. Samanaikaisesti rajoitusten taloudelliset kompensatiot on saatettu toistuvasti voimaan myöhässä, pisimmillään yli puolen vuoden viiveellä.

Tapahtumateollisuuden toimialan merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle

Tapahtumateollisuus on koko 2000-luvun ajan ollut kasvava ja kannattava, työvoimavaltainen toimiala, joka toimii koko Suomessa. Toimialan välilliset taloudelliset ja työlliset vaikutukset ovat vahvat myös useilla muilla toimialoilla. Tapahtumat ovat myös demokratian tae ja vapaasti toimivan yhteiskunnan tunnusmerkki.

Valtioneuvoston kanslian hiljattain julkaisemassa, korona-ajan johtamista koskevassa selvityksessä nousi esille kysymys, onko korona-ajan häviäjät ja voittajat valittu tietoisesti. Tapahtumateollisuus on tulevaisuuden toimiala, jonka on mahdollista työllistää rajattomasti ja rakentaa hyvinvoivaa Suomea kestäväällä tavalla. Toimiala tulee huomioida ja päätöksenteossa tulee toteuttaa ratkaisuja, jotka aidosti vahvistavat toimialan kasvuedellytyksiä.

Tapahtumateollisuus ry on tapahtumaelinkeinon valtakunnallinen keskusjärjestö, jonka jäsenenä on yli 20 toimialajärjestöä, yli 230 alan yritystä sekä 10 tapahtumakaupunkia. Tapahtumateollisuus edustaa kulttuuri-, viihde-, urheilu-, messu-, yritys-, kongressi-, markkina- ja hengellisten tapahtumien järjestäjiä, tapahtumapaikkoja, tapahtumatekniikan ja -rakenteiden palveluita, tapahtumien lipunmyynti-, esiintyjä-, turvallisuus- ja cateringpalveluita, tapahtumamyymiä sekä muita tapahtumille suunnattuja palveluja, suunnittelua ja konsultointia.

www.tapahtumateollisuus.fi

Lisätietoja:

Maria Sahlstedt p. 040 147 0693 / maria.sahlstedt@tapahtumateollisuus.fi

Johtaja / Vaikuttaminen, Tapahtumateollisuus ry

Kati Kuusisto p. 044 338 0005 / kati.kuusisto@tapahtumateollisuus.fi

Johtaja / Edunvalvonta, Tapahtumateollisuus ry

Pekka Timonen p. 050 337 4386 / pekka.timonen@lahti.fi

Hallituksen puheenjohtaja, Tapahtumateollisuus ry

Kalle Marttinen p. 040 823 5273 / kalle.marttinen@tapahtumateollisuus.fi

Hallituksen varapuheenjohtaja, Tapahtumateollisuus ry